

КОМПОНЕНТНО-СТРУКТУРНИЙ АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Розкрито зміст екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій, яку досліджуємо як інтегральну якість особистості, котра характеризується екологічною свідомістю, екологічним мисленням, системою теоретико-педагогічних знань у галузі екологічної освіти, що виявляється у ціннісних орієнтаціях майбутніх фахівців, мотивує екологічно зумовлену поведінку та життєдіяльність, екологічну перетворювальну активність і здатність реалізовувати екологічно спрямовану професійну діяльність.

У структурі досліджуваного феномену виокремлено аксіологічний, знаннєвий, діяльнісний і рефлексивний компоненти. Аксіологічний компонент виявляє еколого-професійну спрямованість і мотивацію особистості у процесі професійної підготовки; усвідомлення студентами особливостей предметно-перетворювальної діяльності, бажання її організувати; актуалізує мотиви майбутніх учителів трудового навчання та технологій для реалізації екологічної освіти у професійній діяльності. Знаннєвий компонент виявляється в накопиченні, зберіганні та систематизації інформації про характер взаємодії природи та суспільства, про глобальні екологічні проблеми та способи їхнього розв'язання; спонукає до розуміння змісту, сутнісних ознак і етапів педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток екологічної культури в учнів. Діяльнісний компонент забезпечує практичне застосування екологічних і методичних знань; формує методичні вміння реалізації екологічної освіти й екологічної активності з освоєння навколишнього середовища у професійній діяльності. Рефлексивний компонент поєднує здатність здійснювати самооцінку й самоконтроль професійної активності, спрямованої на розвиток екологічної культури учнів; вміння аналізувати власну предметно-перетворювальну діяльність; рефлексивність; здатність до саморозвитку.

Ключові слова: екологічна культура, майбутні вчителів трудового навчання та технологій, професійна підготовка.

У сучасному світі екологічні проблеми набули глобального характеру. Пріоритетним напрямом освітньої політики в Україні є екологічне виховання особистості, оскільки екологічна культура постає не лише засобом збереження природи, а й людської цивілізації загалом. Зміна поглядів на роль освіти у розв'язанні завдань екологічного характеру, нові вимоги до професійної діяльності вчителів за умов сталого розвитку актуалізують проблему підготовки майбутніх фахівців у контексті екологічної освіти. Сучасна школа потребує учителів трудового навчання і технологій із високим рівнем професійної екологічної культури, здатних усвідомлювати та розв'язувати ідеї коеволюції людини та природи, реалізовувати екологічну освіту учнівської молоді. Тож постає питання якісного оновлення системи екологічної підготовки й розвитку екологічної культури майбутніх учителів у закладах вищої освіти.

У наукових працях проблема екологічної культури особистості вивчається в різних аспектах і напрямках, таких як: мета і зміст екологічної освіти молоді (Л. Виговський, Т. Виговська [1], Т. Загородня [4], Л. Лук'янова [6], Д. Федоренко [12] та ін.); технології розвитку екологічної культури фахівців різних галузей (Т. Пузир [8], Н. Степанюк [10], К. Стецюк [11] та ін.); підготовка майбутніх учителів до екологічного виховання учнів (В. Гончарук [2], О. Задорожна [5], Федотенко [13] та ін.). Безумовно, здійснені наукові розвідки, спрямовані на вивчення особливостей екологічної підготовки сучасних фахівців, є цінними для цього дослідження, проте формування екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій сьогодні залишається поза увагою науковців.

Мета статті – розкрити змістові характеристики екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій.

Аналіз наукової літератури з актуалізованої проблеми засвідчує наявність різних наукових поглядів і підходів до розуміння складників екологічної культури, що віддзеркалено в низці педагогічних досліджень (В. Гончарук [2], В. Гуцол [3], Л. Лук'янова [6], Федотенко [13] та ін.).

Грунтовний аналіз структурних компонентів екологічної культури пропонують В. Гуцол [3], Л. Лукашова [6], І. Федотенко, О. Дорошко [13]. Зокрема, дослідники зазначають, що екологічна культура містить екологічну свідомість, переконання, стиль життя; екологічний світогляд, світобачення; екологічну поведінку і діяльність щодо створення матеріальних і духовних цінностей; екологічні знання і мову науки; систему моральних еколого-культурних цінностей; екологічно чисті виробництва і продукцію, яка випускається ними; екологічні установи й організації, котрі мають наукову, педагогічну, управлінську, практичну спрямованість; оптимальні норми та способи взаємодії суспільства і навколишнього середовища; систему еколого-соціальних відносин у суспільстві. Окреслені компоненти, на думку науковців, визначають екологічну культуру як невіддільний складник загальнолюдської культури й основний чинник мотивації людини до здорового способу життя, шанобливого ставлення до природи, відповідальної поведінки в навколишньому середовищі.

У загальному контексті результатів наукових досліджень вирізняється аналіз структурних компонентів екологічної культури, який запропонував В. Гончарук, із погляду професійної підготовки студентів природничих спеціальностей.

Учений характеризує екологічну культуру майбутніх учителів як певний рівень її розвитку з позиції взаємозалежних компонентів: 1) мотиваційного (інтереси, потреби, мотиви, бажання здійснювати екологічне виховання учнів, проводити з ними природоохоронну діяльність); 2) змістового (екологічні знання – наукові відомості в галузі теоретичної та прикладної екології, інтелектуальний розвиток у цій галузі); 3) процесуального (здатність здійснювати навчально-виховний процес, спрямований на екологічне виховання учнів, у всій його складності; використовувати різні способи здійснення екологічної діяльності; застосовувати різноманітні (зокрема інноваційні) методи та технології навчання і використовувати сучасні засоби навчання на уроках із природничих дисциплін); 4) креативно-діяльнісного (здатність до імпровізації, експромту, створення нового у професійній діяльності; нетрадиційний підхід до організації навчально-виховного процесу та позакласної діяльності, спрямованої на формування екологічної культури особистості ;відкритість щодо педагогічних інновацій у професійній діяльності; вміння творчо вирішувати будь-які екологічні ситуації); 5) рефлексивного (власна активність і залучення учнів до природоохоронної діяльності; сформованість рефлексивної позиції (характер оцінки педагогом себе як суб'єкта природоохоронної діяльності); самооцінка, самокорекція та самоаналіз поведінки в екологічній ситуації) [2, с. 45–46].

Унаслідок аналізу екологічної культури вчителя, вивчення її специфіки та функціональних особливостей науковці [2; 6; 8; 12] визначають такі компоненти у структурі екологічної культури:

- когнітивний (пізнавальний) – відображає її інформаційно-пізнавальні функції та проявляється в накопиченні, зберіганні та систематизації інформації про основні ідеї та характер взаємодії природи і суспільства, про глобальні екологічні проблеми та способи їхнього розв'язання;
- аксіологічний (ціннісний) компонент містить цінності й ідеали, переконання і вірування, які регулюють повсякденне життя і діяльність людини. Ціннісне ставлення людини до природи є універсальним важелем, що визначає способи його впливу на природу і вибір засобів такого впливу;
- емоційно-чуттєвий – становить основу потребнісно-мотиваційної сфери особистості. Тільки разом почуття і розум створюють сукупність духовних сил людини і допомагають їй повною мірою усвідомити своє призначення в цьому світі, досягнути сенс свого існування і відповідно до цього розуміння здійснювати освоєння навколишнього світу;
- морально-етичний компонент передбачає дбайливе ставлення не тільки до людських, а й до всіх природних істот;
- нормативно-правовий – регулює екологічні норми поведінки людини;
- діяльнісний компонент визначає перехід світоглядних аспектів у практичну площину; характеризує готовність особистості до певного типу діяльності згідно з її поглядами і переконаннями. Цей компонент формує реальну діяльність з освоєння навколишнього середовища за конкретних умов.

Системний, гармонійний розвиток кожного з виділених компонентів визначає загальний рівень екологічної культури особистості [13, с. 6–8].

З позиції нашого дослідження науковий інтерес становить визначення компонентів у структурі екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій. Для визначення змістових характеристик і структури екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій ми проаналізували кваліфікаційні вимоги, визначені у проєкті Стандарту вищої освіти України (2017). З-поміж предметних компетентностей і програмних результатів навчання випускника спеціальності 014.10 Середня освіта (Трудове навчання та технології) визначено знання екологічних питань техніки та виробництва, будови та принципів дії технічних систем; здатність до організації та проведення позакласної і позашкільної роботи для здійснення предметно-перетворювальної діяльності в закладах освіти; здатність організовувати контроль захисту довкілля.

На наш погляд, “екологічна культура майбутніх учителів трудового навчання та технологій” є інтегральною якістю особистості, що характеризується екологічною свідомістю, екологічним мисленням, системою теоретико-педагогічних знань у галузі екологічної освіти, виявляється у ціннісних орієнтаціях майбутніх фахівців, мотивує екологічно зумовлену поведінку та життєдіяльність, екологічну перетворювальну активність і здатність реалізовувати екологічно спрямовану професійну діяльність. Екологічну культуру майбутніх учителів трудового навчання та технологій розглядаємо, з одного боку, як складник їхньої професійної культури, а з іншого – як складник особистісної культури, який уможливує успішну реалізацію екологічної освіти майбутнього фахівця.

Унаслідок узагальнення результатів наведених досліджень науковців та уточнення сутності екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій ми виокремили чотири структурні компоненти: аксіологічний, знанневий, діяльнісний і рефлексивний.

Аксіологічний компонент відображає глибокий стабільний інтерес до екологічної освіти, наявність у студентів інтересу до вивчення стану навколишнього середовища та до розв'язання екологічних проблем; виражає усвідомлення майбутніми вчителями значущості та специфіки майбутньої еколого-перетворювальної діяльності, бажання її реалізувати; наявність домінуючого типу мотивації до професійної діяльності, спрямованої на формування екологічної культури учнів.

Знанневий компонент виявляється у сформованості системи знань основних ідей і характеру взаємодії природи та суспільства, глобальних екологічних проблем і способів їхнього розв'язання у майбутній професійній

діяльності вчителів трудового навчання та технологій; спонукає до здобуття методичних і методологічних знань, які дозволять організувати професійну діяльність екологічної спрямованості, розуміння змісту, сутнісних ознак і технологій педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток екологічної культури учнів.

Діяльнісний компонент забезпечує практичне застосування екологічних і методичних знань; формує методичні вміння реалізації екологічної освіти й екологічної активності з освоєння навколишнього середовища у професійній діяльності; передбачає наявність компетентностей учителів застосувати в еколого-перетворювальній діяльності педагогічні інновації, новітні інформаційно-комунікаційні та комп'ютерні технології, активні методи та прийоми; вміння реалізувати пошуково-дослідницьку й науково-технологічну екологічну діяльність; уміння застосовувати технології оцінювання стану довкілля й розробляти чітку програму природозбережувальних заходів.

Рефлексивний компонент поєднує здатність здійснювати самооцінку й самоконтроль професійної активності, спрямованої на розвиток екологічної культури учнів; вміння аналізувати власну предметно-перетворювальну діяльність; рефлексивність; збагачення досвіду еколого-педагогічного самовиявлення й еколого-творчої самореалізації екологічної культури під час професійної підготовки, здатність до саморозвитку.

Наступним етапом дослідної роботи була перевірка кореляційного взаємозв'язку між аксіологічним (К1), знаннєвим (К2), діяльнісним (К3) і рефлексивним (К4) компонентами екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій і підтвердження правомірності їхнього існування.

На думку А. Наследова [7, с. 147–151], О. Сидоренко [9, с. 200], кореляційний зв'язок виявляється тоді, коли кожному зі значень однієї випадкової величини відповідає умовний розподіл ймовірностей значень іншої величини, і навпаки, кожному із значень другої величини відповідає умовний розподіл ймовірностей значень першої випадкової величини.

Для такої перевірки ми обрали групу майбутніх учителів трудового навчання та технологій із кількістю 47 студентів Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Для отримання показників екологічної культури використано комплексну авторську методику, яка дала змогу певною мірою оцінити рівень розвитку аксіологічного, знаннєвого, діяльнісного і рефлексивного компонентів.

Розрахунки кореляційного зв'язку складників екологічної культури здійснено з використанням програмного середовища "Statistica" [14]. Відповідно до отриманих результатів складено матрицю кореляцій (табл. 1). Графічну інтерпретацію виду зв'язку між компонентами екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій представлено на рис. 1.

Таблиця 1

Матриця кореляційного зв'язку між компонентами екологічної культури майбутніх учителів трудового навчання та технологій

Correlations (Spreadsheet)						
Marked correlations are significant at $p < 0,05$ N=47						
Компоненти	Means	Std.Dev.	K1	K2	K3	K4
K1	0,84	0,59	1,00	0,79	0,91	0,75
K2	1,03	0,80	0,79	1,00	0,79	0,95
K3	0,79	0,52	0,91	0,79	1,00	0,90
K4	0,88	0,59	0,75	0,95	0,90	1,00

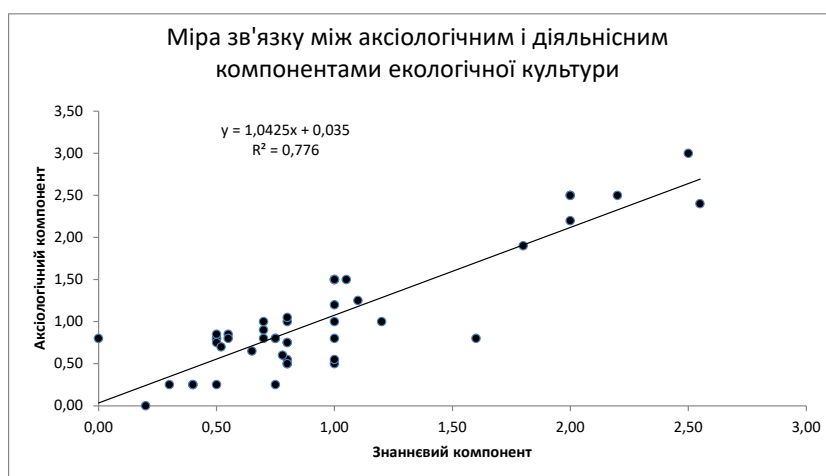

Рис. 1. Візуалізація кореляційного зв'язку складників екологічної культури (на прикладі знаннєвого й аксіологічного компонентів)

Отримані дані засвідчують, що між виокремленими нами компонентами екологічної культури існує кореляційний зв'язок. Особливо відчутно аксіологічний складник впливає на знаннєвий і діяльнісний, тобто між ними існує тісний зв'язок.

Отже, проведений нами кореляційний аналіз підтвердив, що визначені складники справді характеризують екологічну культуру майбутніх учителів трудового навчання та технологій на рівні значущості $p \leq 0,05$.

Висновки. Екологічна культура майбутніх учителів трудового навчання та технологій є системним динамічним особистісним утворенням, тому містить низку структурних компонентів, що забезпечують існування цілого. Зокрема, до цих компонентів належать аксіологічний, знаннєвий, діяльнісний і рефлексивний. Проведений кореляційний аналіз підтвердив, що визначені складники справді характеризують екологічну культуру майбутніх учителів трудового навчання та технологій, готовність ($p \leq 0,05$).

Використана література:

1. Виговський Л. А., Виговська Т. В. Екологічна свідомість як основа екологічної культури особистості. *Софія*. 2019. № 2. С. 35–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sophia_2019_2_10.
2. Гончарук В. В. Теоретичні основи формування екологічної культури майбутніх учителів природничих спеціальностей. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія: Педагогіка, психологія, філософія*. 2017. Вип. 267. С. 43–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2017_267_9.
3. Гуцол В. В. Суть екологічної культури особистості та методологічні підходи до її формування в студентів. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2010. Вип. 26. С. 233–239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2010_26_47.
4. Завгородня Т. Екологічна освіта як умова формування культури здоров'я молодших школярів: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Порівняльно-педагогічні студії*. 2013. № 4. С. 39–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2013_4_8.
5. Задорожна О. Ключові поняття у дослідженні проблеми формування екологічної культури студентів педагогічних вищих навчальних закладів. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. 2012. Вип. 4. С. 125–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpu2012_4_17.
6. Лук'янова Л. Б. Сучасні підходи до формування екологічної компетентності фахівців. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, досвід, проблеми*. 2008. Вип. 17. С. 60–70.
7. Наследов А. Д. Математические методы психологического исследования. Санкт-Петербург: Речь, 2004. 392 с.
8. Пузир Т. М. Формування екологічної культури майбутніх техніків-екологів у процесі професійної підготовки в коледжах: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. Житомир: Житомир. держ. ун-т ім. І. Франка, 2016. 20 с.
9. Сидоренко Е. В. Математические методы обработки в психологии. Санкт-Петербург: Речь, 2000. 350 с.
10. Степанюк Н. Особливості формування екологічної культури особистості. *Нова педагогічна думка*. 2014. № 3. С. 222–224. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_3_60.
11. Стецюк К. В. Деякі аспекти інтеграції в процесі формування екологічної культури при вивченні соціально-гуманітарних дисциплін. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. 2013. № 10 (3). С. 194–203. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10\(3\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10(3)_27).
12. Федоренко Д. О. Психолого-педагогічні аспекти проблеми формування екологічної культури старшокласників. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. 2013. № 1. С. 233–236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2013_1_48.
13. Федотенко И. Л., Дорошко О. М. Развитие экологической культуры будущих учителей в процессе научно-исследовательской работы в университете. *Известия ТулГУ. Гуманитарные науки*. 2013. № 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitiye-ekologicheskoy-kultury-buduschih-uchiteley-v-protsesse-nauchno-issledovatel'skoy-raboty-v-universitete>
14. Фетисов В. С. Пакет статистичного аналізу даних Statistica: навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2018. 114 с.

References:

1. Vyhovskiy, L. A., Vyhovska, T. V. (2019). Ekologichna svidomist yak osnova ekologichnoi kultury osobystosti [Ecological consciousness as the basis of ecological culture of the individual]. *Sofia*, 2, 35–38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sophia_2019_2_10 [in Ukrainian].
2. Honcharuk V. V. Teoretychni osnovy formuvannia ekologichnoi kultury maibutnix uchyteliv pryrodnychkh spetsialnoster [Theoretical bases of formation of ecological culture of future teachers of natural specialties]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. Seriya: Pedagogika, psykholohiia, filozofia*, 267, 43–48. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvnau_ped_2017_267_9 [in Ukrainian].
3. Hutsol, V. V. (2010). Sut ekologichnoi kultury osobystosti ta metodolohichni pidkhody do yii formuvannia v studentiv [The essence of ecological culture of the individual and methodological approaches to its formation in students]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv metodolohiia dosvid problem*, 26, 233–239. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Sitimn_2010_26_47 [in Ukrainian].
4. Zavorodnia, T. (2013). Ekologichna osvita yak umova formuvannia kultury zdorovia molodshykh shkoliariv: vitchyzniachnyi ta zarubizhnyi dosvid [Environmental education as a condition for the formation of a culture of health of primary school children: domestic and foreign experience]. *Porivnialno-pedahohichni studii*, 4, 39–44. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ppstud_2013_4_8 [in Ukrainian].
5. Zadorozhna, O. (2012). Kluchovi poniattia u doslidzhenni problemy formuvannia ekologichnoi kultury studentiv pedagogichnykh vyshchikh navchalnykh zakladiv [Key concepts in the study of the problem of formation of ecological culture of students of pedagogical higher educational institutions]. *Zbirnyk naukovykh prats Umanskoho derzhavnogo pedagogichnoho universytetu imeni Pavla Tychyyny*, 4, 125–130. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpu2012_4_17 [in Ukrainian].
6. Lukianova, L. B. (2008). Suchasni pidkhody do formuvannia ekologichnoi kompetentnosti fakhivtsiv [Modern approaches to the formation of environmental competence of specialists]. *Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv metodolohiia dosvid problem*, 17, 60–70 [in Ukrainian].
7. Nasledov, A. D. (2004). *Matematicheskie metody psichologicheskogo issledovaniya [Mathematical methods of psychological research]*. Sankt-Peterburg: Rech [in Russian].

8. Puzyr, T. M. Formuvannya ekolohichnoi kultury maibutnikh tekhniv-ekolohiv u protsesi profesiinoi pidhotovky v koledzhakh [Formation of ecological culture of future technicians-ecologists in the process of professional training in colleges]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Zhytomyr: Zhytomyr. derzh. un-t im. I. Franka [in Ukrainian].
9. Sidorenko, E. V. (2000). *Matematicheskie metody obrabotki v psichologii* [Mathematical processing methods in psychology]. Sankt-Peterburg: Rech [in Russian].
10. Stepaniuk, N. (2014). Osoblyvosti formuvannya ekolohichnoi kultury osobystosti [Features of formation of ecological culture of the person]. *Nova pedahohichna dumka*, 3, 222–224. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npd_2014_3_60.
11. Stetsiuk, K. V. (2013). Deiaki aspekty intehratsii v protsesi formuvannya ekolohichnoi kultury pry vyvchenni sotsialno-humanitarnykh dystsyplin [Some aspects of integration in the process of forming ecological culture in the study of social sciences and humanities]. *Visnyk Luhanskoho Natsionalnoho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Pedahohichni nauky*, 10 (3), 194–203. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10\(3\)_27](http://nbuv.gov.ua/UJRN/vluf_2013_10(3)_27) [in Ukrainian].
12. Fedorenko, D. O. (2013). Psykholoho-pedahohichni aspekty problemy formuvannya ekolohichnoi kultury starshoklasnykiv [Psychological and pedagogical aspects of the problem of forming the ecological culture of high school students]. *Naukovyi visnyk Melitopolskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu. Seriya: Pedahohika*, 1. C. 233–236. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2013_1_48 [in Ukrainian].
13. Fedotenko, I. L., Doroshko, O. M. (2013). Razvitie ekologicheskoy kultury budushih uchitelej v processe nauchno-issledovatel'skoy raboty v universitete [Development of the ecological culture of future teachers in the process of research work at the university]. *Izvestiya TulGU. Gumanitarnye nauki*. 1. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/razvitie-ekologicheskoy-kultury-buduschih-uchitelej-v-protse-ssse-nauchno-issledovatel'skoy-raboty-v-universitete> [in Russian].
14. Fetisov, V. S. (2018). *Paket statystychnoho analizu danykh Statistica* [Statistica statistical data analysis package]. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].

Chystiakova L. O. Component-structural analysis of ecological culture of future teachers of handicraft education and technologies

The article reveals the meaning of the ecological culture of future teachers of handicraft education and technology, which we study as an integral quality of personality, characterized by ecological consciousness, ecological thinking, a system of theoretical and pedagogical knowledge in the field of ecological education, which is manifested in the value orientations of future professionals, motivates ecologically conditioned behavior and life, ecological transformational activity and ability to implement the ecologically oriented professional activity. The axiological, cognitive, active, and reflexive components are distinguished in the structure of the studied phenomenon.

The axiological component reveals the ecological and professional orientation and motivation of the individual in the process of professional training; students' awareness of the peculiarities of subject-transforming activity, the desire to organize it; actualizes the motives of future teachers of handicraft education and technology for the implementation of environmental education in professional activities. The knowledge component is manifested in the accumulation, storage, and systematization of information about the nature of the interaction of nature and society, about global environmental problems and ways to solve them; encourages understanding of the content, essential features, and stages of pedagogical activity aimed at the development of ecological culture in students. The active component provides practical application of ecological and methodical knowledge; forms methodical skills of realization of ecological education and ecological activity on the development of the environment in professional activity. The reflective component combines the ability to carry out self-assessment and self-control of professional activity aimed at developing the ecological culture of students; ability to analyze own subject-transforming activity; reflexivity; ability to self-development.

Key words: ecological culture, future teachers of handicraft education and technologies, professional training.